

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Michał Jędrzejczyk

LKA.410.1.6.2025

Pani
Marzena Czarnecka
Minister Przemysłu
ul. Powstańców 30,
40-039 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 48 – Gospodarka złożami
kopalin

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
tel. 48327844200, lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Przemysłu w Katowicach, ul. Powstańców 30, 40-039 Katowice ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marzena Czarnecka , Minister Przemysłu, od dnia 13 grudnia 2023 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Analiza porównawcza dochodów budżetowych 2. Realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich 3. Prawdliwość i rzetelność sprawozdań
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Marek Matysek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/6/2025 z 16 stycznia 2025 r. 2. Jerzy Horodecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/8/2025 z 16 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: „Ministerstwo” lub „MP”.

² Dalej: „Minister” lub „Minister Przemysłu”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: „ustawa o NIK”.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 48 – Gospodarka złożami kopalin. Ocenie podlegały w szczególności: – realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych, – sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych, – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań, – nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 2 pkt 4 i 5 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, w zakresie nadzoru nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 48 – Gospodarka złożami kopalin.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, – kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w trakcie roku budżetowego, – kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych, – kontroli prawidłowości dokonanych blokad, – kontroli przestrzegania ustalonych limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia, – szczegółowej analizy wybranej próby wydatków bieżących i majątkowych, – analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, – analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji, – analizy stanu zobowiązań, – szczegółowej analizy wydatków poniesionych na usługi doradcze i eksperckie, – analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań oraz stosowania przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą zrealizowanych dochodów w 2024 r. w porównaniu do planu na 2024 r. oraz ich wykonania w 2023 r., przy czym analizą tą nie objęto dochodów w dziale 150 – Przetwórstwo przemysłowe, z uwagi na ich przeniesienie do części 48 – Gospodarka złożami kopalin z części 47 – Energia⁵ dopiero z dniem 1 lipca 2024 r.

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.; zwana dalej: „ufp”.

⁵ Z dniem 1 lipca 2024 r. na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2024 r. w sprawie przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, dotacji podmiotowej i celowej, określonych w ustawie budżetowej na rok 2024. (Dz. U. poz. 971 ze zm.).

W zakresie wydatków dokonano analizy porównawczej w odniesieniu do planu na 2024 r. po zmianach, nie przeprowadzono natomiast takiej analizy w porównaniu do 2023 r. z uwagi na przeniesienie dopiero w trakcie 2024 r. do części 48 – Gospodarka złożami kopalin zadań z części 47 - Energia i 34 - Rozwój regionalny wraz z wydatkami, jak również z uwagi na proces tworzenia/organizowania nowego Ministerstwa od 1 marca 2024 r.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.

Ministerstwo Przemysłu zostało uwzględnione przez Ministerstwo Finansów w systemie TREZOR jako jeden dysponent, w związku z czym składało jedno łączne sprawozdanie obejmujące dysponenta I i III stopnia. Ministerstwo zostało utworzone w wyniku przekształcenia Ministerstwa Aktywów Państwowych (MAP), otrzymało analogiczne jak MAP uprawnienia i w systemie TREZOR nie miało możliwości sporządzenia odrębnych sprawozdań budżetowych dla dysponenta III stopnia.

(akta kontroli str. 18, 19, 37-47, 2067-2069)

III. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 48 – Gospodarka złożami kopalin.

Uzasadnienie oceny ogólnej Zrealizowane wydatki budżetu państwa w części 48 – Gospodarka złożami kopalin wyniosły 2 392 161,2 tys. zł i zostały wykonane w granicach kwot określonych w planie finansowym. Największy udział w wydatkach stanowiły dotacje (98,07%), a następnie wydatki bieżące (1,77%).

Zrealizowane wydatki na dotacje wyniosły 2 345 959,7 tys. zł i zostały przeznaczone głównie na dopłaty do redukcji zdolności produkcji oraz finalizowanie zadań wykonywanych w trakcie i po zakończeniu likwidacji poszczególnych zakładów górniczych, tj. na cele określone w stosownych ustawach i rozporządzeniach⁷. W wyniku badania sześciu udzielonych dotacji na łączną kwotę 693 297,0 tys. zł stwierdzono, że przyznano je po przeprowadzonej analizie w zakresie ich zapotrzebowania i przekazano w terminach umożliwiających realizację zadań. Natomiast niewykorzystane środki z dotacji w łącznej kwocie 1 646,8 tys. zł zostały zwrócone w terminie wynikającym z art. 168 ust.1 ufp, tj. do dnia 31 stycznia 2025 r. Ponadto stwierdzono, że w pięciu przypadkach rozliczenia roczne zostały zatwierdzone w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp, natomiast w jednym, do zakończenia kontroli NIK, nie ukończono procesu weryfikacji prawidłowości jej wykorzystania.

W ciągu roku plan wydatków został zwiększony środkami z rezerw na kwotę 24 369,6 tys. zł, z tego kwotę 23 710,1 tys. zł stanowiły środki z rezerw celowych, a 659,5 tys. zł z rezerwy ogólnej. Środki pochodzące z objętych badaniem rezerw

⁶ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁷ Tj. w ustawach: z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1383) oraz z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz. U. z 2025 r. poz. 74), a także rozporządzeniach: Ministra Aktywów Państwowych z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie dopłat do redukcji zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw górniczych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1128) oraz Ministra Energii z dnia 24 marca 2017 r. w sprawie dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie likwidacji kopalń, działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń, naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego oraz zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 684 ze zm.).

celowych i rezerwy ogólnej wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. W wyniku badania rezerw celowych ustalono, że w jednym przypadku nie wydano decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych (niewykorzystanych środków) w kwocie 786,0 tys. zł, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne. W badanej próbie czterech blokad stwierdzono również jeden przypadek zwłoki w wydaniu decyzji o blokowaniu planowanych wydatków na kwotę 3 164,2 tys. zł, co także oceniono jako działanie nierzetelne.

W wyniku kontroli wydatków w kwocie 19 333,6 tys. zł stanowiących 68,6% wydatków pozapłacowych, tj. wydatków bieżących i majątkowych⁸ stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ufp oraz z zachowaniem wewnętrznych procedur i wymogów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁹. Nie stwierdzono wydatków niecelowych i niegospodarnych.

Zrealizowane wydatki na wynagrodzenia w 2024 r. wyniosły 13 778,4 tys. zł i stanowiły 86,8% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach (15 877,2 tys. zł).

Wydatki poniesione w związku z zawartymi pięcioma umowami na zakup usług doradczych i eksperckich, objętymi szczegółowym badaniem (102,0 tys. zł), służyły do realizacji zadań wykonywanych przez Ministerstwo, a ich koszt był rzetelnie skalkulowany i ujęty w planie finansowym. Zadania będące przedmiotem badanych umów zostały zrealizowane zgodnie z umowami, tj. terminowo i w pełnym zakresie oraz prawidłowo rozliczone. W trzech umowach stwierdzono, że nie zawierały one postanowień dotyczących zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa (dotyczących kar umownych) w przypadku stwierdzenia niewłaściwej realizacji zadania przez ich wykonawców.

Badanie trzech wybranych zamówień publicznych, które skutkowały wydatkami poniesionymi w 2024 roku w łącznej kwocie 669,9 tys. zł, wykazało, że ich wykonanie oraz wysokość wynagrodzenia zapłaconego wykonawcom były zgodne z postanowieniami zawartych umów, a poniesione wydatki celowe i gospodarne.

Efektem poniesionych wydatków był m. in. zakup niezbędnych dla funkcjonowania organizowanego Ministerstwa sprzętu i wyposażenia, w tym m.in.: serwerowo-sieciowego, informatycznego oraz urządzeń biurowych.

Zobowiązania w części 48 – Gospodarka złożami kopalin, na koniec 2024 r. wyniosły 1 466,3 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. zwiększyły się o 1 157,8 tys. zł (tj. o 375,3%) głównie w zakresie dodatkowego wynagrodzenia rocznego (o 766,3 tys. zł) oraz zobowiązań z tytułu czynszu i opłat za wynajmowane pomieszczenia, które nie występowały w 2023 r.

Roczne sprawozdania budżetowe za 2024 r. oraz sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych, zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz terminowo przekazane do właściwych odbiorców. Wykazane w nich kwoty były zgodne z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych, a stosowany w tym zakresie system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość ich sporządzania

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały wpływu na realizację planu finansowego w części 48 – Gospodarka złożami kopalin, świadczą one jednak

⁸ T.j. z pominięciem wydatków na dotacje i świadczeń na rzecz osób fizycznych.

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320. Dalej „Pzp” lub „Prawo zamówień publicznych”.

o nie w pełni właściwym funkcjonowaniu w jednostce kontrolowanej mechanizmów kontroli zarządczej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

Dochody budżetowe

Minister Przemysłu od 13 grudnia 2023 r. pełnił rolę dysponenta części 48 – Gospodarka złożami kopalin¹¹. W okresie do 29 lutego 2024 r., obsługę Ministra w zakresie realizacji zadań administracyjnych i finansowych zapewniało Ministerstwo Aktywów Państwowych¹², a od dnia 1 marca 2024 r. - Ministerstwo Przemysłu¹³.

W trakcie 2024 roku do części 48 zostały przeniesione:

- z dniem 1 lipca 2024 r. część planowanych dochodów z części 47 – Energia w kwocie 600,0 tys. zł¹⁴ oraz wydatków w kwocie 55 424,0 tys. zł¹⁵ (dysponentem tej części dotychczas był Minister Klimatu i Środowiska),
- z dniem 1 listopada 2024 r. część planowanych wydatków z części 34 – Rozwój regionalny w kwocie 439,0 tys. zł (dysponentem tej części dotychczas był Minister Funduszy i Polityki Regionalnej)¹⁶.

(akta kontroli str. 21-24, 27-28, 131-145, 231-234)

W 2024 r. zrealizowane dochody w części 48 – Gospodarka złożami kopalin wyniosły 21 022,0 tys. zł i były wyższe w porównaniu do planu o 19 312,0 tys. zł, tj. o 1 129,4%, natomiast były niższe w stosunku do dochodów w 2023 r. o 106 353,0 tys. zł, tj. o 83,5%. Najwyższe odchylenia zrealizowanych dochodów w porównaniu do planu na 2024 r. oraz wykonania w 2023 r. wystąpiły w rozdziale 1001 *Górnictwo węgla kamiennego* gdzie:

- dochody w §0920, tj. wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 19 386,0 tys. zł, były wyższe od planowanych o 32 210% (tj. o 19 326,0 tys. zł) oraz wyższe od wykonania w 2023 r. o 5 360,8% (tj. o 19 031,0 tys. zł). Wynikało to głównie ze zwiększonych wpływów

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Zgodnie z § 1 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działań Ministra Przemysłu (Dz. U. poz. 2727 ze zm.).

¹² Zgodnie z § 1 ust. 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Przemysłu (w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 lutego 2024 r.).

¹³ Ministerstwo Przemysłu utworzono w drodze przekształcenia MAP zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Przemysłu (Dz. U. poz. 260). Przekształcenie polegało na wyłączeniu z MAP komórek organizacyjnych obsługujących sprawy działu administracji rządowej gospodarka złożami kopalin oraz pracowników obsługujących sprawy tego działu.

¹⁴ W dziale 150 – Przetwórstwo przemysłowe: rozdział 15004 – Zadania w zakresie bezpiecznego wykorzystania energii atomowej – 200,0 tys. zł oraz 15021 – Program polskiej energetyki jądrowej – 400,0 tys. zł.

¹⁵ W dziale 150 - Przetwórstwo przemysłowe w łącznej kwocie 49 042,0 tys. zł, tj.: rozdział 15004 – Zadania w zakresie bezpiecznego wykorzystania energii atomowej – 16 943,0 tys. zł, 15021 – Program polskiej energetyki jądrowej – 26 849,0 tys. zł i 15095 – Pozostała działalność – 5 250,0 tys. zł oraz w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej - w łącznej kwocie 6 382,0 tys. zł.

¹⁶ W dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej - w łącznej kwocie 439,0 tys. zł.

z odsetek od środków z wypłaconych dotacji zgromadzonych przez beneficjentów na ich oprocentowanych rachunkach bankowych oraz z wpływu odsetek od emisji skarbowych papierów wartościowych¹⁷;

- dochody w §2950, tj. wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji w kwocie 1 516,0 tys. zł, były wyższe od planowanych o 50,1% (tj. o 506,0 tys. zł) oraz niższe od wykonania w 2023 r. o 98,8% (tj. o 124 499,0 tys. zł). Różnica w dochodach w porównaniu do 2023 r. wynikała z dokonanego wówczas zwrotu kwoty 125 761,5 tys. zł, co spowodowane było dokonanymi korektami uprzednio rozliczonych dotacji przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A.¹⁸ w Bytomiu¹⁹.

Głównym źródłem dochodów były wyżej przedstawione wpływy z tytułu odsetek (§0920) oraz wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji (§2950), stanowiące 99,4%²⁰ zrealizowanych w 2024 r. dochodów.

Na 31 grudnia 2024 r. nie wystąpiły należności wymagające zapłaty. Według sprawozdania Rb-27 w pozycji należności wykazano kwotę 600 020,9 tys. zł, z czego 600 000,0 tys. zł stanowiła należność z tytułu dotacji na finansowanie dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych.

(akta kontroli str. 422-425, 901-924, 1150-1157, 1519-1520)

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Według ustawy budżetowej na 2024 r.²¹, wydatki budżetu państwa w części 48 – Gospodarka złożami kopalni zostały ustalone w wysokości 2 385 458,0 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony do 2 465 690,6 tys. zł, tj. o 80 232,6 tys. zł, z tego o: 23 710,1 tys. zł środkami z rezerw celowych, 659,5 tys. zł środkami z rezerwy ogólnej, 55 424,0 tys. zł przeniesionych z dniem 1 lipca 2024 r. planowanych wydatków z części 47 – Energia oraz 439,0 tys. zł przeniesionych z dniem 1 listopada 2024 r. planowanych wydatków z części 34 – Rozwój regionalny.

Zrealizowane wydatki w części 48 - Gospodarka złożami kopalni wyniosły 2 392 161,2 tys. zł, co stanowiło 97,0% planu po zmianach.

Nie wystąpiły wydatki, które w 2024 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego i zostały przeniesione na następny rok.

W odniesieniu do planu po zmianach, najwyższy procentowo i kwotowo spadek wydatków wystąpił w rozdziałach:

- 15021 - *Program polskiej energetyki jądrowej* - w wydatkach bieżących (wykonano 40,0%²²) i majątkowych (14,9%²³), gdzie zrealizowane wydatki wynosiły 10 580,0 tys. zł, tj. 39,4% planowanych wydatków

¹⁷ Obligacji na podwyższenie kapitału Polskiej Grupy Górniczej S.A.

¹⁸ Dalej: „SRK S.A.” lub „SRK”.

¹⁹ Interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 19 stycznia 2022 r. wydana dla Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu, w zakresie prawa do odliczenia podatku naliczonego VAT, tj. zapłaconego przy transakcjach z kontrahentami, w latach 2018-2022. W związku z tym, że źródłem finansowania wydatków dokonywanych przez SRK były środki pochodzące z dotacji budżetowych rozliczone uprzednio jako wydatki brutto, w sytuacji zwrotu podatku VAT, SRK dokonała korekt rozliczeń dotacji i przekazała kwotę 125 761,5 tys. zł na dochody budżetu w części 48.

²⁰ 92,2% w §0920 oraz 7,2% w §2950.

²¹ Dz.U. poz.122, ze zm.

²² Planowane wydatki w wysokości 26 203,0 tys. zł, a wykonane wydatki w wysokości 10 484,0 tys. zł.

²³ Planowane wydatki w wysokości 646,0 tys. zł, a wykonane wydatki w wysokości 96,0 tys. zł.

(26 849,0 tys. zł)²⁴, co wynikało z ograniczonego wpływu Ministra Przemysłu na realizację zadań w zakresie Programu Polskiej Energetyki Jądrowej (Minister objął rolę ministra właściwego do realizacji zadań w zakresie tego Programu od 19 października 2024 r.)²⁵.

- 15004 – *Zadania w zakresie bezpiecznego wykorzystania energii atomowej* – w § 6230 (Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych), gdzie wydatki wyniosły 1 778,3 tys. zł, tj. 24,9% planowanych wydatków (7 153,0 tys. zł). Spowodowane to było odstępniem od realizacji zadania ze względu na brak możliwości wydatkowania środków przewidzianych na to zadanie w 2024 r. (m. in. z uwagi na ograniczoną liczbę potencjalnych wykonawców oraz konieczność dochowania rygorów zawartych w przepisach Prawa zamówień publicznych²⁶);
- 75001 – *Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej* – w wydatkach bieżących (81,4%²⁷) i majątkowych (32,1%²⁸), gdzie zrealizowane wydatki wynosiły 27 876,7 tys. zł, tj. 74,5% planowanych wydatków (37 422,6 tys. zł). Przyczyną niezrealizowania części wydatków:
- bieżących – było utrudnienie w ich wydatkowaniu z uwagi na proces tworzenia nowego ministerstwa (dokonywanie wydatków zgodnie z bieżącymi potrzebami) i jego struktury (przedłużające się procedury naboru pracowników);
- majątkowych – była konieczność ponownego przeprowadzenia postępowania przetargowego na projekt modernizacji serwerowni (która zakończyła się otrzymaniem ww. projektu 8 listopada 2024 r.), niezbędnego do przeprowadzenia postępowania m.in. na zakup sprzętu serwerowo-sieciowego.

(akta kontroli str. 860-861, 1285-1287, 1519-1524)

W 2024 r. Ministerstwo nie realizowało wydatków z budżetu środków europejskich.

(akta kontroli str. 493)

Prezes Rady Ministrów nie wydał wiążących poleceń Ministrowi Przemysłu w zakresie:

- wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 na podstawie art. 69 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o COVID-19²⁹, oraz
- wpłaty środków na Fundusz Pomocy na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy³⁰.

(akta kontroli str. 493)

²⁴ Decyzjami z dnia: 15 października 2024 r. Minister dokonała blokady wydatków na kwotę 15 501,0 tys. zł oraz 24 grudnia 2024 r. dokonała blokady wydatków na kwotę 1 151,4 tys. zł.

²⁵ Na podstawie uchwały nr 118 Rady Ministrów z dnia 11 października 2024 r. zmieniającej uchwałę w sprawie aktualizacji programu wieloletniego pod nazwą "Program polskiej energetyki jądrowej" (M.P. poz. 890), dalej: „PPEJ”.

²⁶ Wydatki na 2024 r. planował MKiŚ. Ministerstwo przejęło te zadania w drugiej części 2024 r.

²⁷ Planowane wydatki w wysokości 31 733,6 tys. zł, a wykonane wydatki w wysokości 26 091,1 tys. zł.

²⁸ Planowane wydatki w wysokości 5 594,5 tys. zł, a wykonane wydatki w wysokości 1 754,8 tys. zł.

²⁹ Ustawa z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórymi innymi ustaw (Dz.U. poz. 568, ze zm.).

³⁰ Ustawa z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2025 r., poz. 337, ze zm.).

2.1.1 Rezerwy

Plan wydatków w części 48 został w 2024 r. zwiększony środkami z rezerwy ogólnej budżetu państwa (część 81) w kwocie 659,5 tys. zł (0,03% planu po zmianach), z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów obsługi zastępstwa procesowego Rzeczypospolitej Polskiej w postępowaniu przed Sądem Okręgowym dla Okręgu Columbia³¹. Na powyższy cel w okresie od 3 października do 23 grudnia 2024 r., wydatkowano 480,1 tys. zł. Ministerstwo nie wystąpiło o korektę ww. decyzji z uwagi na brak informacji o terminie zakończenia tego postępowania oraz o wszystkich kosztach jakimi mogło być obciążone w związku z tym postępowaniem do końca 2024 r.

(akta kontroli: str. 360-362, 939-945, 1064-1071)

W 2024 r. plan wydatków Ministerstwa Przemysłu został zwiększony o kwotę 23 710,1 tys. zł, (1% planu po zmianach), środkami z czterech nw. rezerw celowych, tj.:

- pozycja 16 – „Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa”, o kwotę 90,0 tys. zł, przeznaczoną w całości na sfinansowanie ugody sądowej;
- pozycja 20 – „Środki na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej oraz skutki przechodzące”, o kwotę 13,2 tys. zł, przeznaczoną w całości na wypłatę dodatków dla urzędników służby cywilnej;
- pozycja 56 – „Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania”, o kwotę 23 248,9 tys. zł, przeznaczoną, m.in. na prace organizacyjne oraz zapewnienie kadry dla obsługi Ministra (w tym sfinansowanie wynagrodzeń), a także na zakup niezbędnego sprzętu serwerowo-sieciowego;
- pozycja 62 – „Rezerwa na przygotowanie i realizację zadań związanych z objęciem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 r.”, o kwotę 358,0 tys. zł, przeznaczoną na sfinansowanie zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE.

Wyżej wymienione środki zostały przyznane na podstawie 13 decyzji Ministra Finansów³², z czego wykorzystano 14 574,7 tys. zł, tj. 61,5%. W całości wykorzystano środki przyznane czterema decyzjami³³ na łączną kwotę 163,2 tys. zł, a w pozostałych przypadkach częściowo w łącznej kwocie 14 411,5 tys. zł. W związku z niewykorzystaniem środków (9 135,4 tys. zł),

³¹ Przyznane decyzją Ministra Finansów nr MF/FG4.4143.3.127.2024.MF.3220 z dnia 26 września 2024 r.

³² Decyzje o nr: MF/FG4.4143.3.6.2024.MF.110 z dnia 6 lutego 2024 r. na kwotę 3 580,6 tys. zł; MF/FG4.4143.3.42.2024.MF.783 z dnia 11 kwietnia 2024 r. na kwotę 3 028,5 tys. zł; MF/WM1.4143.3.26.2024.MF.1360 z dnia 18 maja 2024 r. na kwotę 204,1 tys. zł; MF/FG6.4143.3.93.2024.MF.1362 z dnia 23 maja 2024 r. na kwotę 123,0 tys. zł; MF/FG4.4143.3.73.2024.MF.1589 z dnia 4 czerwca 2024 r. na kwotę 90,0 tys. zł; MF/FG4.4143.3.83.2024.MF.1721 z dnia 14 czerwca 2024 r., na kwotę 7 654,0 tys. zł; MF/FG6.4143.3.208.2024.MF.2983 z dnia 20 września 2024 r. na kwotę 60,0 tys. zł; MF/FG4.4143.3.117.2024.MF.2910 z dnia 20 września 2024 r. na kwotę 4 765,2 tys. zł; MF/FG4.4143.3.126.2024.MF.3217 z dnia 7 października 2024 r. na kwotę 8,9 tys. zł; MF/WM1.4143.3.217.2024.MF.4372 z dnia 15 października 2024 r. na kwotę 153,8 tys. zł; MF/FG4.4143.3.171.2024.MF.4545 z dnia 15 października 2024 r. na kwotę 4,4 tys. zł; MF/FG4.4143.3.173.2024.MF.4593 z dnia 15 października 2024 r. na kwotę 3 976,9 tys. zł; MF/FG4.4143.3.176.2024.MF.4642 z dnia 15 października 2024 r. na kwotę 60,8 tys. zł.

³³ Decyzje o nr: MF/FG4.4143.3.73.2024.MF.1589, MF/FG6.4143.3.208.2024.MF.2983, MF/FG4.4143.3.126.2024.MF.3217 oraz MF/FG4.4143.3.171.2024.MF.4545.

przyznanych pozostałymi dziewięcioma decyzjami, nie wystąpiono do Ministra Finansów z wnioskiem o dokonanie korekty decyzji przyznających środki, z uwagi na upływ terminu wynikającego z art. 154 ust. 1 ufp, do którego Minister Finansów mógł dokonywać podziału rezerw celowych.

(akta kontroli: str. 358-421, 935-938, 940, 946)

Badaniem objęto wydatki sfinansowane środkami z trzech rezerw celowych na podstawie pięciu decyzji³⁴ na kwotę 5 047,9 tys. zł, co stanowiło 21,3% łącznej kwoty przyznanych rezerw, przeznaczonych na: sfinansowanie projektu zaadaptowania pomieszczenia na potrzeby serwerowni, zapłacenie zobowiązania wynikającego z wyroku sądowego, sfinansowanie zakupu niezbędnego sprzętu serwerowo-sieciowego wraz z oprogramowaniem, prace instalacyjne i konfiguracyjne oraz wdrożenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

W wyniku analizy dokumentacji stwierdzono, m.in. że:

- wnioskowanie o przyznanie ww. środków wynikało z faktycznych potrzeb dysponenta;
- środki w kwocie 98,9 tys. zł przyznane dwiema decyzjami³⁵ wykorzystane zostały w całości, natomiast w pozostałych trzech przypadkach wydatkowano 916,7 tys. zł z 4 949,0 tys. zł;
- łącznie wydatkowana kwota w wysokości 1 015,6 tys. zł, została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem;
- niewykorzystanie środków w wysokości 4 032,3 tys. zł spowodowane było: wyborem oferty na wykonanie projektu serwerowni w kwocie niższej niż planowano, niezrealizowaniem zakupu części sprzętu serwerowo-sieciowego dla Ministerstwa, a także późniejszym niż planowano powołaniem osoby na kierownicze stanowisko państwowe;
- niewykorzystane środki w kwocie 3 208,8 tys. zł zostały objęte dwiema blokadami; pozostała kwota nie została zablokowana, w tym kwota 786,0 tys. zł przeznaczona na wdrożenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 380-387, 400-410, 947-966, 1121)

2.1.2 Blokady

Minister Przemysłu w 2024 r. podjął na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 ufp dziewięć decyzji³⁶ blokujących planowane wydatki na łączną kwotę 37 353,1 tys. zł (1,5% planu po zmianach), w tym cztery decyzje³⁷ na kwotę

³⁴ O nr: MF/FG6.4143.3.93.2024.MF.1362 – rezerwa pozycja 56; MF/FG4.4143.3.73.2024.MF.1589 – rezerwa pozycja 16; MF/FG4.4143.3.117.2024.MF.2910 – rezerwa pozycja 56; MF/FG4.4143.3.126.2024.MF.3217 – rezerwa pozycja 20; MF/FG4.4143.3.176.2024.MF.4642 – rezerwa pozycja 56.

³⁵ Decyzje o nr: MF/FG4.4143.3.73.2024.MF.1589 oraz MF/FG4.4143.3.73.2024.MF.1589.

³⁶ Decyzje o nr: 48.4143.12.1.2024.DB15.10.2024 z dnia 15 października 2024 r. na kwotę 15 051,0 tys. zł; 48.4143.12.2.2024.DB z dnia 31 października 2024 r. na kwotę 4 378,0 tys. zł; 48.4143.12.3.2024.DB z dnia 18 listopada 2024 r. na kwotę 44,6 tys. zł; 48.4143.12.4.2024.DB z dnia 11 grudnia 2024 r. na kwotę 3 164,2 tys. zł; 48.4143.12.6.2024.DB z dnia 24 grudnia 2024 r. na kwotę 1 151,4 tys. zł; 48.4143.12.5.2024.DB z dnia 24 grudnia 2024 r. na kwotę 8 587,1 tys. zł; 48.4143.12.7.2024.DB z dnia 24 grudnia 2024 r. na kwotę 1 076,9 tys. zł; 48.4143.12.8.2024.DB z dnia 31 grudnia 2024 r. na kwotę 998,4 tys. zł oraz 48.4143.12.9.2024.DB z dnia 31 grudnia 2024 r. na kwotę 2 901,5 tys. zł.

³⁷ Decyzje o nr: 48.4143.12.3.2024.DB z dnia 18 listopada 2024 r. na kwotę 44,6 tys. zł; 48.4143.12.4.2024.DB z dnia 11 grudnia 2024 r. na kwotę 3 164,2 tys. zł; 48.4143.12.7.2024.DB z

7 187,2 tys. zł dotyczyły niewykorzystanych środków z rezerw celowych. Z dziewięciu blokad, sześć decyzji na kwotę 17 879,5 tys. zł zostało podjętych w grudniu 2024 r.

(akta kontroli: str.1073-1075, 1121)

Szczegółowym badaniem objęto cztery blokady³⁸ na łączną kwotę 8 585,2 tys. zł (23% wartości dokonanych blokad ogółem), w tym dwie na kwotę 3 208,8 tys. zł dotyczące środków z rezerw celowych³⁹. Decyzje zostały podjęte w dniach 31 października, 18 listopada, 11 i 31 grudnia 2024 r. i w tym samym dniu wpisane do systemu TREZOR. Wnioskowanie o wydanie decyzji blokujących nastąpiło w trzech przypadkach niezwłocznie po powzięciu w Ministerstwie informacji o zaistnieniu przesłanek określonych w art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 ufp, a w jednym przypadku (dotyczyło decyzji nr 48.4143.12.4.2024.DB. na kwotę 3 164,2 tys. zł) z opóźnieniem, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dwie blokady wynikały z nadmiaru środków, wynikających z oszczędności powstałych po podpisaniu umów na kwoty niższe niż pierwotnie szacowano. Natomiast w pozostałych dwóch przypadkach⁴⁰ nie zrealizowano zadań m.in. ze względu na brak możliwości wyłonienia wykonawcy oraz zrealizowania inwestycji w trybie i terminach określonych w Pzp do końca 2024 r.

(akta kontroli: str. 1073-1079, 1090-1094, 1102-1112, 1121-1136)

2.1.3 Wydatki w podziale na grupy ekonomiczne

Na wydatki w części 48 – Gospodarka złożami kopalin według grup ekonomicznych w 2024 r. składały się: dotacje stanowiące 98,07% wydatków ogółem, wydatki bieżące jednostek budżetowych stanowiące 1,77 % wydatków ogółem, wydatki majątkowe - 0,15% oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych - 0,01 %. Zostały one wydatkowane zgodnie z planem finansowym. Struktura wydatków w 2024 r. w porównaniu z 2023 r. uległa zmianie, gdyż zwiększył się udział wydatków z tytułu dotacji w wydatkach ogółem (z 72,85% do 98,07%), tj. o 1 054 325,6 tys. zł przy zmniejszeniu udziału wydatków majątkowych (z 26,86% do 0,15%) i wydatków bieżących (z 0,28% do 1,77%). Wydatki dotyczące świadczeń na rzecz osób fizycznych nie uległy zmianie. Zmiany w strukturze wydatków związane były z wprowadzonymi w trakcie 2024 r. zmianami w części 48 polegającymi na przeniesieniu planowanych wydatków z części 47 i 34 oraz na proces tworzenia/organizowania nowego Ministerstwa od 1 marca 2024 r.

(akta kontroli: str. 1285-1287, 1519-1524)

W ustawie budżetowej na 2024 r. w części 48 – Gospodarka złożami kopalin, na dotacje łącznie zaplanowano wydatki w wysokości 2 378 308,0 tys. zł. Plan wydatków na dotacje po zmianach wyniósł 2 388 098,0 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 2 345 959,7 tys. zł (tj. 98,2% planu po zmianach), w tym na dotacje celowe wydatkowano 2 233 637,2 tys. zł, a na dotacje podmiotowe 112 322,5 tys. zł.

Wyżej wymienionych dotacji udzielono, m.in. na podstawie:

dnia 24 grudnia 2024 r. na kwotę 1 076,9 tys. zł; oraz 48.4143.12.9.2024.DB z dnia 31 grudnia 2024 r. na kwotę 2 901,5 tys. zł.

³⁸ Dwie decyzje zostały wydane na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 ufp, tj. decyzja nr 48.4143.12.2.2024.DB z dnia 31 października 2024 r. na kwotę 4 378,0 tys. zł oraz decyzja nr 48.4143.12.4.2024.DB z dnia 11 grudnia 2024 r. na kwotę 3 164,2 tys. zł. Pozostałe dwie decyzje zostały wydane na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, tj. decyzja nr 48.4143.12.3.2024.DB z dnia 18 listopada 2024 r. na kwotę 44,6 tys. zł oraz decyzja nr 48.4143.12.8.2024.DB z dnia 31 grudnia na kwotę 998,4 tys. zł.

³⁹ Dot. decyzji o nr: 48.4143.12.3.2024.DB oraz 48.4143.12.4.2024.DB.

⁴⁰ Dot. decyzji o nr: 48.4143.12.2.2024.DB, oraz 48.4143.12.4.2024.DB.

- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego⁴¹,
- ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów⁴²,
- rozporządzenia Ministra Aktywów Państwowych z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie dopłat do redukcji zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw górniczych⁴³ oraz
- rozporządzenia Ministra Energii z dnia 24 marca 2017 r. w sprawie dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie likwidacji kopalń, działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń, naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego oraz zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym⁴⁴.

Dotacje były przeznaczone, m.in. na finansowanie:

- dopłat do redukcji zdolności produkcyjnej przedsiębiorstw górniczych;
- prowadzenia przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A.⁴⁵ monitoringu i wykonywania zadań związanych z funkcjonowaniem górnictwa węgla kamiennego;
- zadań wykonywanych w trakcie i po zakończeniu likwidacji poszczególnych zakładów górniczych;
- zadań w zakresie utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części poszczególnych zakładów górniczych;
- zadań związanych z naprawianiem szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w trakcie i po zakończeniu jego likwidacji.

(akta kontroli: str. 1138-1139, 1285-1287, 1410-1418, 1519-1524)

Do zakończenia czynności kontrolnych, Minister nie podał do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykazu jednostek wraz z kwotami przyznanych im w 2024 r. dotacji (art. 122 ust. 3 i 4 ufp). Jak wyjaśniła Dyrektor Generalna, takie obwieszczenie zostanie opublikowane do końca kwietnia 2025 r.

(akta kontroli: str. 1807-1808)

Badaniem objęto wydatki na sześć dotacji w łącznej kwocie 693 297,0 tys. zł, z tego: kwotę 608 844,6 tys. zł stanowiły dotacje celowe (27,3 % poniesionych wydatków z tytułu dotacji celowych)⁴⁶, a 84 452,4 tys. zł dotacje podmiotowe⁴⁷.

W wyniku analizy dokumentacji związanej z ww. dotacjami stwierdzono m.in., że:

- środki dotacji były wypłacane zaliczkowo w ratach miesięcznych na podstawie złożonych przez beneficjentów wniosków (w jednym przypadku dotacja została przekazana w jednej transzy zgodnie z § 2 ust. 2 umowy nr 33/DB/2024);

⁴¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1383.

⁴² Dz. U. z 2025 r. poz. 74.

⁴³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1128.

⁴⁴ Dz. U. poz. 684 ze zm.

⁴⁵ Dalej: „ARP”.

⁴⁶ Do próby wybrano trzy dotacje celowe: w § 2830 w kwocie: 600 000,0 tys. zł (umowa nr 1/03/2024) oraz 7 359,2 tys. zł (umowa nr 6/D/10001/2830/2024/DGH) i w § 6230 w kwocie 1 485,4 tys. zł (umowa nr 33/DB/2024).

⁴⁷ Do próby wybrano trzy dotacje podmiotowe: w § 2480 w kwocie 5 324,9 tys. zł (umowa nr 4/D/10001/2480/2024/DGH), w § 2580 w kwocie: 1 653,8 tys. zł (umowa nr 8/D/10095/2580/2024/DGH) oraz 77 473,7 tys. zł (umowa nr 10/D/10001/2580/2024/DGH).

- przed wypłatą kolejnych transz dotacji rzeczywiste zapotrzebowanie było oceniane poprzez weryfikację sporządzaną przez ARP Oddział w Katowicach oraz pracowników Ministerstwa;
- stopień realizacji zadań i celów wynikających z zawartej umowy dotacji weryfikowano w Ministerstwie na podstawie składanych przez beneficjentów rozliczeń i sprawozdań miesięcznych (złożenie rozliczeń i sprawozdań było również jednym z warunków wypłaty zaliczki na miesiąc następny), a w przypadku czterech umów takiej weryfikacji dokonywali również pracownicy ARP Oddział w Katowicach⁴⁸. Ponadto oceny wykorzystania dotacji dokonywane były na bieżąco przez pracowników Ministerstwa odpowiedzialnych za poszczególne umowy zawarte z beneficjentami;
- weryfikacja u beneficjenta efektów rzeczowych udzielonych dotacji, następowała poprzez kontrole wykonywane przez ARP Oddział w Katowicach⁴⁹ oraz przez pracowników Ministerstwa⁵⁰;
- niewykorzystane środki z dotacji w łącznej kwocie 1 646,8 tys. zł zostały zwrócone w terminie wynikającym z art. 168 ust.1 ufp, tj. do dnia 31 stycznia 2025 r. Zwroty wynikały z niższych niż planowano kosztów realizacji zadań;
- roczne rozliczenia i sprawozdania zostały złożone w terminach określonych w umowach.

Ponadto stwierdzono, że po przeprowadzonej weryfikacji przedłożonych dokumentów, w pięciu przypadkach Minister zatwierdził sprawozdania roczne w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp. Natomiast proces weryfikacji poprawności rozliczenia rocznego dotacji w kwocie 600 000,0 tys. zł złożonego przez jednego z beneficjentów (umowa nr 1/03/2024 z 15 marca 2024 r.) nie został zakończony⁵¹, pomimo upływu 30-dniowego terminu na jego zatwierdzenie. Powodem niezakończenia ww. procesu były następujące okoliczności:

- skomplikowany proces rozliczenia dotacji, w zakresie prawno-ekonomicznym wymagający wydłużonego czasu na zaakceptowanie lub odrzucenie rozliczenia rocznego dotacji,
- prowadzenie kontroli rozliczenia dotacji przez ARP na zlecenie Ministra Przemysłu. Konieczność takiej kontroli sugerowała ARP w przedłożonej przez nią informacji rocznej o wykorzystaniu środków na dopłatę do redukcji zdolności produkcyjnych za 2024 r. stwierdzając, że „Szczegółowa analiza rozliczenia dopłaty za 2024 r. będzie mogła zostać przeprowadzona w trakcie bezpośredniej kontroli wydatkowania środków w oparciu o dokumenty źródłowe Spółki, w szczególności kwalifikowalność przychodów i kosztów, na podstawie której została wyznaczona wartość dopłaty”.

(akta kontroli: str. 1137-1157, 1170-1175, 1189-1196, 1211-1217, 1228-1241, 1255-1260, 1279-1284, 1809-1938)

⁴⁸ Tj. w przypadku umów: 1/03/2024, 4/D/10001/2480/2024/DGH, 8/D/10095/2580/2024/DGH oraz 10/D/10001/2580/2024/DGH.

⁴⁹ W 2024 r. ARP Oddział w Katowicach przeprowadzała kontrole wykorzystania dotacji przyznanych przed 2024 r. Natomiast kontrola dotacji (umowa nr 8/D/10095/2580/2024/DGH) rozpoczęła się w marcu 2025 r. (planowe zakończenie w kwietniu 2025 r.), a kontrole trzech dotacji (umowy o nr: 1/03/2024, 4/D/10001/2480/2024/DGH oraz 10/D/10001/2580/2024/DGH) będą przeprowadzone po zamknięciu ksiąg rachunkowych za 2024 r.

⁵⁰ Przeprowadzenie kontroli dotacji (umowy o nr: 6/D/10001/2830/2024/DGH oraz 33/DB/2024) planowane jest na III i IV kwartał 2025 r.

⁵¹ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK, tj. do dnia 31 marca 2025 r.

Minister wyjaśniła, że brak zatwierdzenia rozliczenia rocznego wynikał głównie z wysokiego stopnia złożoności i skomplikowanego charakteru sprawy. Wskazała przy tym, że do przeprowadzenia rzetelnej oceny, która pozwoli na rozliczenie dotacji przeznaczonej na finansowanie dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych, koniecznym była szczegółowa weryfikacja licznych dokumentów, w tym wniosków beneficjenta o przyznanie dotacji i wypłacania poszczególnych jej transz, rozliczeń miesięcznych oraz informacji i rozliczenia rocznego, a także sporządzonej przez ARP Informacji rocznej o wykorzystaniu środków pochodzących z budżetu państwa na dopłatę do redukcji zdolności produkcyjnych za 2024 r. przez beneficjenta. Nadmieniała również, że ze względu na występowanie poważnych wątpliwości w zakresie prawidłowości wydatkowania środków, w dniu 31 marca 2025 r. została zlecona ARP kontrola w zakresie wydatkowania środków przez beneficjenta.

(akta kontroli str. 1809-1813)

W 2024 r. wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 30,8 tys. zł (32,6% planu po zmianach). Wydatki dotyczyły rent i refundacji kosztów zakupu okularów oraz ryczałtu za pracę zdalną. Różnica pomiędzy planem a wykonaniem wynikała ze zmniejszonego zapotrzebowania w ww. zakresie.

(akta kontroli: str. 493, 1519-1524)

W części 48 – Gospodarka złożami kopalni, wydatki na wynagrodzenia w 2024 r. wyniosły 13 778,4 tys. zł i stanowiły 86,8% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach (15 877,2 tys. zł). W porównaniu do 2023 r. wydatki te wzrosły o 10 385,4 tys. zł (tj. o 306,1%). Wzrost ten wynikał z przejęcia nowych zadań z części 47 - Energia i 34 - Rozwój regionalny oraz z uwagi na organizowanie Ministerstwa.

Przeciętne zatrudnienie w części 48 – Gospodarka złożami kopalni, w przeliczeniu na pełne etaty (według Rb-70) w 2024 r. wyniosło 75 i było wyższe od zatrudnienia w 2023 r. o 49 etatów (o 188,5%), co wynikało głównie ze zwiększenia liczby członków służby cywilnej (o 43 etatów) oraz pracowników nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń (o sześć etatów). Zwiększenie to wynikało głównie z przejęcia w trakcie 2024 roku środków na wynagrodzenia z części 47 - Energia i 34 - Rozwój regionalny.

(akta kontroli: str. 610, 896, 1291, 1560, 2052)

Przeciętne wynagrodzenie w 2024 r. wyniosło 15,3 tys. zł brutto i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o 40,4% (z 10,9 tys. zł). Zwiększenie to wystąpiło we wszystkich grupach pracowniczych.

(akta kontroli: str. 610, 896, 1291, 1560)

Wyjaśniając przyczyny ww. wzrostu, Dyrektor Generalna wskazała, że pierwszym etapem procesu budowania Ministerstwa było zatrudnienie kadry zarządzającej, która miała utworzyć odpowiednie struktury organizacyjne w celu osiągnięcia maksymalnej efektywności, wydajności i skuteczności w realizacji zadań. Jej zdaniem, wynagrodzenie kadry zarządzającej miało istotny wpływ na przeciętne wynagrodzenie w 2024 r., ponieważ z dniem 1 marca 2024 r. zatrudniono na podstawie powołania dziewięciu pracowników kadry kierowniczej, w kwietniu 2024 r. powołano kolejne cztery takie osoby, a następnie w trakcie roku przeniesiono z Ministerstwa Klimatu i Środowiska⁵² dwa etaty oraz z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej⁵³ jeden etat na stanowiskach kierowniczych. Wskazała przy tym, że stan obsadzonych stanowisk

⁵² Dalej: „MKiŚ”.

⁵³ Dalej: „MFIPR”.

dyrektora i zastępcy dyrektora na koniec 2024 r. wyniósł 18 etatów. Dyrektor Generalna wyjaśniła również, że kolejną przyczyną wzrostu przeciętnego wynagrodzenia było przejście pracowników z MKiŚ od 1 lipca 2024 r. i z MFIPR od 1 listopada 2024 r., „ze zwiększonymi stawkami wynagrodzenia na danych stanowiskach”. Wskazała także, że od 1 stycznia 2024 r. nastąpił wzrost kwoty bazowej (wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej - przyp. NIK) o 20 % w stosunku do 2023 r. Ponadto Dyrektor Generalna zwróciła uwagę na to, że duża zmiana zatrudnienia w ciągu roku (na dzień 1 marca 2024 r. przeciętne zatrudnienie wynosiło 32 etaty, a na koniec roku wynosiło 139 etatów) nie w pełni znalazła odzwierciedlenie w przeciętnym wykonaniu etatów, które wynosiło 75 (służyło ono do wyliczenia przeciętnego wynagrodzenia – przyp. NIK). Dodała przy tym, że *„Sposób liczenia przeciętnego wykonania etatów w okresie sprawozdawczym za 2024 rok dla tworzącego się wówczas MP spowodował, że przeciętne wynagrodzenie jest zawyżone”*.

(akta kontroli: str. 1325-1327)

W 2024 r. w części 48 – Gospodarka złożami kopalin nie zawierano umów zlecenia i umów o dzieło trwających trzy miesiące lub dłużej albo powtarzanych nieprzerwanie przez ten okres.

(akta kontroli: str. 12, 493)

W ustawie budżetowej w części 48 – Gospodarka złożami kopalin, na wydatki majątkowe zaplanowano 59,0 tys. zł, które dotyczyły jednego zadania. W ciągu roku wprowadzono do planu 17 nowych zadań o łącznej wartości 13 334,5 tys. zł, w tym dotyczących m.in.:

- zakupu sprzętu serwerowo-sieciowego na kwotę 3 979,2 tys. zł;
- aktualizacji dokumentacji przedprojektowej budowy nowego składowiska powierzchniowego odpadów na kwotę 2 350,0 tys. zł;
- zakupu urządzeń niezbędnych do utrzymania systemu zapewnienia jakości wzorcowania przyrządów dozymetrycznych na kwotę 200,0 tys. zł oraz zakupu dwóch samochodów do transportu odpadów promieniotwórczych na kwotę 225,0 tys. zł.

Plan wydatków majątkowych po zmianach wyniósł 13 393,5 tys. zł. W całości zrealizowano 11 zadań o wartości 7 087,7 tys. zł, dwa zadania częściowo na kwotę 897,8 tys. zł, a pozostałe pięć zadań o łącznej wartości 5 408,0 tys. zł nie zostały zrealizowane⁵⁴, m.in. z uwagi na to, że:

- liczba potencjalnych wykonawców była ograniczona, a przeprowadzenie postępowania przy zachowaniu rygorów określonych w Pzp uniemożliwiało wydatkowanie środków do końca 2024 r. ;
- realizacja zadań w ramach PPEJ była możliwa dopiero po dniu 19 października 2024 r., (tj. w tym dniu Minister stał się właściwy w zakresie koordynowania i nadzorowania ww. programu);
- wykorzystano sprzęt (bramki do wykrywania metali i skaner RTG do przesyłek) będący w posiadaniu właściciela wynajmowanego przez MP budynku, który to sprzęt planowano wcześniej zakupić.

Efektem poniesionych wydatków majątkowych był zakup niezbędnych dla funkcjonowania organizowanego Ministerstwa sprzętu i wyposażenia, w tym m.in.: serwerowo-sieciowego na kwotę 805,0 tys. zł, informatycznego na kwotę 182,8 tys. zł oraz urządzeń biurowych na kwotę 69,4 tys. zł. Dodatkowo,

⁵⁴ W ramach zadań niezrealizowanych w całości lub częściowo dwa z nich zostały przeniesione do realizacji na 2025 r. w ramach planu rzeczowo-finansowego.

w ramach poniesionych wydatków wykonane zostały projekty: budowy serwerowni na kwotę 78,4 tys. zł oraz kancelarii tajnej na kwotę 69,2 tys. zł. Ponadto, w ramach tych wydatków udzielono dotacji celowych, z których zakupiono: urządzenia niezbędne do utrzymania systemu zapewnienia jakości wzorcowania przyrządów dozymetrycznych na kwotę 200,0 tys. zł oraz samochód do transportu odpadów promieniotwórczych na kwotę 92,3 tys. zł⁵⁵, a także wykonano dokumentację przedprojektową budowy nowego składowiska powierzchniowego odpadów na kwotę 1 485,4 tys. zł.

(akta kontroli: str. 867-868, 1102-1104, 1328-1337)

2.1.4 Zobowiązania

Zobowiązania w części 48 – Gospodarka złożami kopalin, na koniec 2024 r. wyniosły 1 466,3 tys. zł. Na zobowiązania składały się kwoty m.in. z tytułu: naliczenia dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi w kwocie 1 001,5 tys. zł (§4040, §4110 oraz §4120), a także wystawionych faktur za czynsz i opłat dotyczących wynajmowanych pomieszczeń w kwocie 273,6 tys. zł (§4400). Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz odsetki od nieterminowych płatności zobowiązań.

W porównaniu do 2023 r. zobowiązania zwiększyły się o 1 157,8 tys. zł (tj. o 375,3%) głównie w zakresie dodatkowego wynagrodzenia rocznego (o 766,3 tys. zł) oraz zobowiązań z tytułu czynszu i opłat za wynajmowane pomieszczenia, które nie występowały w 2023 r. Powyższe związane było ze wzrostem zatrudnienia w porównaniu do 2023 r. i zwiększeniem w ciągu 2024 r. zadań i wydatków przeniesionych z części 47 - Energia i 34 – Rozwój regionalny oraz wynikało z trwającego procesu organizowania Ministerstwa.

(akta kontroli: str. 1338-1353, 1521-1524)

2.1.5 Badanie próby wydatków bieżących i majątkowych

Szczegółową kontrolą objęto 31 wydatków w łącznej kwocie 19 333,6 tys. zł⁵⁶, w tym 29 wydatków wybranych z zastosowaniem statystycznej metody monetarnej MUS⁵⁷ o łącznej wartości 19 316,5 tys. zł oraz dobrane celowo dwa wydatki na sumę 17,1 tys. zł. Populacja, z której wybrano próbę wydatków ustalona została na podstawie zapisów z konta 130 Rachunek bieżący jednostki, odpowiadających pozapłacowemu wydatkom budżetowym Ministra⁵⁸, jednostkowo wyższym od 1,0 tys. zł. Wylosowana próba (metodą PPS/MUS) stanowiła 68,6% wskazanej populacji⁵⁹.

Badaniu poddano wydatki w nw. paragrafach klasyfikacji budżetowej:

⁵⁵ Nie zakupiono kolejnego planowanego do nabycia pojazdu z uwagi na niewpłynięcie, w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, żadnej oferty spełniającej postawione kryteria i warunek w postaci terminu dostawy do końca 2024 r.

⁵⁶ Z tego 28 na kwotę 18 285,1 tys. zł w grupie wydatków bieżących i trzy na kwotę 1 048,5 tys. zł z grupy wydatków majątkowych.

⁵⁷ Wydatki zostały wylosowane spośród wydatków bieżących pozapłacowych z wyłączeniem kwot poniżej 1,0 tys. zł oraz wydatków ujętych w paragrafach: 3020 Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń, 3030 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych, 3110 świadczenia społeczne, 4010 wynagrodzenia osobowe pracowników, 4030 wynagrodzenia osobowe sędziów i asesatorów, 4040 dodatkowe wynagrodzenie roczne, 4110 składki na ubezpieczenia społeczne, 4120 składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy, 4140 wpłaty na PFRON, 4440 odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, 4710 wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe finansowane przez podmiot zatrudniający. Z badanej próby wykluczono również wydatki z kont technicznych, które były następnie przeksięgowywane na właściwe paragrafy.

⁵⁸ Tj. wydatki bieżące i majątkowe, bez wydatków na dotacje i świadczenia na rzecz osób fizycznych.

⁵⁹ $(19\,333,6 \text{ tys. zł} : 28\,192,8 \text{ tys. zł}) \times 100\% = 68,6\%$.

- § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* w kwocie 462,2 tys. zł, które przeznaczono na zakup, m.in. sprzętu i materiałów biurowych;
- § 4280 *Zakup usług zdrowotnych* w kwocie 1,5 tys. zł z tytułu kosztów badań wstępnych i okresowych;
- § 4300 *Zakup usług pozostałych* w kwocie 11 576,2 tys. zł, które wydatkowano, m.in. na wynajem samochodów, sfinansowanie kosztów utrzymania użyczonych pomieszczeń, przeprowadzenie badań sondażowych i statystycznych, pokrycie kosztów przeprowadzki;
- § 4390 *Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii* w kwocie 5,5 tys. zł, za przygotowanie dokumentacji dotyczącej zamówienia,
- § 4400 *Opłata za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe* w kwocie 787,6 tys. zł z tytułu czynszu za wynajem pomieszczeń i opłat eksploatacyjnych;
- § 4430 *Różne składki i opłaty* w kwocie 3,2 tys. zł, za polisę ubezpieczeniową budynku;
- § 4520 *Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego* w kwocie 5 250,0 tys. zł, tytułem opłaty dla gminy za składowisko odpadów;
- § 4610 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* w kwocie 198,9 tys. zł, za usługi zastępstwa procesowego;
- § 6060 *Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych* w kwocie 1 048,5 tys. zł, które przeznaczono na zakup sprzętu komputerowego oraz serwerowo-sieciowego.

Objęte próbą wydatki zostały rzetelnie skalkulowane, służyły realizacji celów Ministra i były dokonywane zgodnie z planem finansowym. Wydatki zostały poniesione w sposób gospodarny, z zachowaniem wewnętrznych procedur oraz Pzp. Nie stwierdzono przypadków nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek, kar lub opłat.

(akta kontroli: str. 1354-1358)

2.1.6 Wydatki na zakup usług doradczych i eksperckich.

Wydatki w 2024 r. w części 48 na zakup usług doradczych i eksperckich wyniosły łącznie 601,2 tys. zł., co stanowiło 1,4% wydatków bieżących i 0,03% wydatków ogółem. Wydatki te ujmowane były w następujących paragrafach klasyfikacji budżetowej:

- § 461 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* w kwocie 480,1 tys. zł (tj. 99,9% wydatków w tym paragrafie);
- § 430 *Zakup usług pozostałych* w kwocie 71,4 tys. zł (0,5%);
- § 439 *Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii* w kwocie 34,8 tys. zł (28,5%);
- § 409 *Honoraria* w kwocie 12,0 tys. zł (100%);
- § 455 *Szkolenia członków korpusu służby cywilnej* w kwocie 2,5 tys. zł (5,2%);
- § 470 *Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej* w kwocie 0,4 tys. zł (4%);

Wyżej wymienione wydatki były realizowane na podstawie 10 umów⁶⁰, w tym trzech zawartych przed 1 marca 2024 r. przez MKiŚ⁶¹, których przedmiotem były m.in. analizy i usługi prawne, ekspertyzy techniczne, szkolenia z zakresu BHP, a także doradztwo w zakresie Public Relations.

(akta kontroli: str. 614-619, 723, 925-934)

Szczegółowym badaniem objęto pięć umów na łączną kwotę 102,0 tys. zł⁶², co stanowiło 17% wszystkich wydatków na zakup usług doradczych i eksperckich, w wyniku którego we wszystkich przypadkach stwierdzono m.in., że:

- służyły do realizacji zadań wykonywanych przez MP;
- stosowano regulacje wewnętrzne dotyczące planowania oraz udzielania zamówień publicznych, a także w sprawie przygotowania i obiegu umów⁶³;
- wydatki wynikające z umów były rzetelnie skalkulowane i zostały ujęte w planie finansowym;
- umowy zawierały elementy nadzoru nad ich wykonaniem oraz sposób odstąpienia od nich;
- zostały terminowo i w pełnym zakresie zrealizowane;
- dokonano rzetelnego odbioru wykonanych usług oraz terminowych zapłat;
- efekty i cele zostały osiągnięte, a następnie wykorzystane w działalności Ministerstwa.

Ponadto, dwie umowy⁶⁴ zawierały *postanowienia dotyczące zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w przypadku stwierdzenia niewłaściwej realizacji zadania przez ich wykonawców*. Natomiast w pozostałych trzech umowach nie zawarto takich zapisów, tj. dotyczących stosowania kar umownych, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 619, 722-729)

2.1.7 Realizacja działań nadzorczych

Ministerstwo nie miało podległych dysponentów. W ramach sprawowanego nadzoru, o którym mowa w art. 175 ust. 2 pkt 4 i 5 upf. Minister dokonywał analiz i weryfikacji składanych przez beneficjentów rozliczeń miesięcznych oraz rocznych z wykorzystania dotacji, co szczegółowo opisano w pkt 2.1.3 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli: str. 864-866, 869-891, 1359)

⁶⁰ Umowy o nr: 6/MP/2024 z dnia 1 marca 2024 r. na kwotę 1,4 tys. zł; 15/MP/2024 z dnia 14 maja 2024 r. na kwotę 71,4 tys. zł; 45/MP/2024 z dnia 23 kwietnia 2024 r. na kwotę 349,7 tys. zł; 46/MP/2024 z dnia 3 czerwca 2024 r. na kwotę 130,4 tys. zł; 49/MP/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. na kwotę 12,0 tys. zł; 51/MP/2024 z 14 sierpnia 2024 r. na kwotę 1,2 tys. zł; 52/MP/2024 z dnia 27 sierpnia 2024 r. na kwotę 1,6 tys. zł; 61/MP/2024 z dnia 18 września 2024 r. na kwotę 5,5 tys. zł; 64/MP/2024 z dnia 1 października 2024 r. na kwotę 26,8 tys. zł oraz 71/MP/2024 z dnia 9 września 2024 r. na kwotę 1,2 tys. zł.

⁶¹ Umowy o nr: 45/MP/2024, 46/MP/2024 oraz 49/MP/2024.

⁶² Umowy o nr: 6/MP/2024 na kwotę 1,4 tys. zł, 15/MP/2024 na kwotę 71,4 tys. zł, 51/MP/2024 na kwotę 1,2 tys. zł, 64/MP/2024 na kwotę 26,8 tys. zł oraz 71/MP/2024 na kwotę 1,2 tys. zł.

⁶³ Zarządzenia Dyrektora Generalnego: nr 1/2024 z dnia 12 kwietnia 2024 r. - w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 130.000 zł w Ministerstwie Przemysłu; nr 35/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia i stosowania w Ministerstwie Przemysłu regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości równej lub wyższej 130.000,00 netto; nr 34/2024 z dnia 4 września 2024 r. w sprawie planowania zamówień publicznych w Ministerstwie Przemysłu oraz nr 40/2024 z dnia 22 października 2024 r. w sprawie przygotowywania i obiegu umów oraz prowadzenia centralnego rejestru umów.

⁶⁴ Umowy o nr: 6/MP/2024 oraz 64/MP/2024.

2.1.8 Zamówienia publiczne

Badanie prowadzonych postępowań o udzielenie zamówień publicznych przeprowadzono na podstawie dobranych do próby w sposób celowy trzech postępowań, które przeprowadzone zostały w 2024 r. i które skutkowały wydatkami poniesionymi w tym roku w łącznej kwocie 669,9 tys. zł. Jedno z ww. postępowań przeprowadzone zostało w trybie podstawowym bez możliwości negocjacji, określonym w art. 275 pkt 1 Pzp (wydatkowano z tego tytułu 483,0 tys. zł), a dwa zostały przeprowadzone na podstawie wewnętrznych regulacji obowiązujących w Ministerstwie (wydatkowano łącznie 186,9 tys. zł). Zamówienie przeprowadzone w trybie Pzp dotyczyło dostawy i montażu mebli biurowych dla Ministerstwa Przemysłu. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyłoniono wykonawcę, z którym w dniu 7 listopada 2024 r. podpisano umowę na kwotę 441,8 tys. zł, którą zwiększono aneksem nr 1 z dnia 29 listopada 2024 r. do kwoty 483,0 tys. zł⁶⁵. Zamówienie zostało udzielone z zachowaniem przepisów Pzp.

Pozostałe dwa postępowania zostały przeprowadzone na podstawie wewnętrznych regulaminów⁶⁶, a zamówienia te dotyczyły dostawy sprzętu komputerowego wraz z akcesoriami oraz dostawy dwóch systemów klimatyzacji wraz z montażem i uruchomieniem w pokojach biurowych Ministerstwa. W wyniku przeprowadzonych postępowań wyłoniono wykonawców, z którymi podpisano umowy odpowiednio w dniach: 16 kwietnia 2024 r. na kwotę 133,4 tys. zł oraz 20 grudnia 2024 r. na kwotę 53,5 tys. zł brutto. Zamówienia zostały udzielone z zachowaniem zasad określonych w regulacjach wewnętrznych.

W wyniku analizy ww. trzech zamówień publicznych stwierdzono m.in. że:

- prawidłowo stosowano zasady zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców, przejrzystości i proporcjonalności;
- zrealizowano je terminowo i w kwotach ustalonych z wykonawcami, a przedmiot ich zamówienia był zgodny z zawartymi umowami;
- poniesione z ich tytułów wydatki były celowe i gospodarne, a także służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli str. 1362-1437)

Nie wystąpiły zamówienia publiczne udzielone:

- w okresie wrzesień-grudzień 2024 r. z wyłączeniem Pzp z uwagi na treść art. 7c ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁶⁷;
- w okresie październik-grudzień 2024 r. z wyłączeniem Pzp z uwagi na treść art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz niektórych innych ustaw⁶⁸.

⁶⁵ Aneks zawarto na podstawie art 455 ust. 2 Pzp, tj. łączna wartość zwiększenia zamówienia zawarta w aneksie była mniejsza niż progi unijne oraz niższa niż 10% wartości pierwotnej umowy. Aneks został zawarty z uwagi na zwiększone zapotrzebowanie na meble wynikające z uwagi na zatrudnianie w MP kolejnych pracowników.

⁶⁶ Zarządzenie nr 1/2024 z dnia 12 kwietnia 2024 r. Dyrektora Generalnego Ministerstwa Przemysłu w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 130.000,- zł w Ministerstwie Przemysłu zmienionym Zarządzeniem nr 37/2024 z dnia 19 września 2024 r. Dyrektora Generalnego Ministerstwa Przemysłu.

⁶⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 122 ze zm.

⁶⁸ Dz. U. poz. 1473 ze zm.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W wyniku badania czterech decyzji Ministra Przemysłu o blokowaniu, na podstawie art. 177 ufp ust. 1 pkt 2 i 3, planowanych wydatków w kwocie 8 585,2 tys. zł, stwierdzono, że jedna z nich na kwotę 3 164,2 tys. zł⁶⁹, pomimo dysponowania wcześniejszymi informacjami o wystąpieniu okoliczności uzasadniających jej dokonanie, podjęta została z nieuzasadnioną zwłoką, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

W dniu 11 grudnia 2024 r., Minister Przemysłu dokonała blokady wydatków w wysokości 3 164,2 tys. zł (przyznanych decyzją MF z dnia 20 września 2024 r. w kwocie 3 979,2 tys. zł⁷⁰, m.in. na zakup sprzętu serwerowo-sieciowego wraz z oprogramowaniem). 11 października 2024 r. zawarto umowę nr 72/MP/2024 na opracowanie dokumentacji projektowej wraz z kosztorysem inwestorskim adaptacji pomieszczeń na potrzeby budowy serwerowni i okablowania strukturalnego dla MP, niezbędnej do przeprowadzenia postępowania na zakup i dostawę ww. sprzętu. Opracowanie dokumentacji projektowej przewidziano w § 3 ust. 1 umowy nr 72/MP/2024 na 30 dni od jej zawarcia, tj. do 11 listopada 2024 r., otrzymano ją w dniu 8 listopada 2024 r.

W dniu 22 listopada 2024 r. podjęto decyzję o przeprowadzeniu postępowania na zakup części sprzętu na maksymalną kwotę 815,6 tys. zł., która została ustalona w dniu 15 listopada 2024 r. w ramach rozeznania rynku. Postępowanie to zakończyło się 18 grudnia 2024 r., a wykonawca w dniu 27 grudnia 2024 r. dostarczył sprzęt o wartości 805,0 tys. zł.

Powyższe oznacza, że decyzja z 11 grudnia 2024 r. o blokowaniu części niewykorzystanych środków została podjęta z opóźnieniem, w stosunku do powzięcia informacji o niemożliwości ich wydatkowania, tj. 26 dni od daty 15 listopada 2024 r., kiedy ustalono kwotę przeznaczaną na zakup sprzętu.

W uzasadnieniu ww. decyzji z 11 grudnia 2024 r. wskazano m.in., że zablokowanie środków wynikało z braku możliwości pełnej realizacji zadania w 2024 r.

(akta kontroli str. 400-403, 969-1063, 1110-1112, 1121)

Minister Przemysłu wyjaśniła, że treść art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych nie obliguje dysponenta do blokowania wydatków, a także nie wyznacza określonego terminu do podjęcia takich działań. W związku z tym, w MP dokonywano blokad w terminach zabezpieczających pełną realizację planowanego zadania lub w momencie powzięcia informacji o przesunięciu realizacji zadania na kolejny rok budżetowy. Minister podkreśliła również, że blokowanie wydatków jest wskazywane w doktrynie jako instrument nadzwyczajny, który może być uruchomiony jako reakcja na wystąpienie wskazanych w ustawie o finansach publicznych okoliczności stanowiących zagrożenie dla ładu finansów publicznych. Minister zwróciła również uwagę, na dokonywane

⁶⁹ Decyzja o nr 48.4143.12.4.2024.DB.

⁷⁰ Decyzją MF z dnia 20 września 2024 r. nr MF/FG4.4143.3.117.2024.MF.2910 ze środków rezerwy celowej nr 56 – w łącznej kwocie 4 765,2 tys. zł, w rozdziale 75001 z tego: 3 979,2 zł § 6060 oraz 786,0 tys. zł w § 4000.

we wrześniu 2024 r. zmiany kadrowe w Departamencie Cyfryzacji i Bezpieczeństwa i związaną z tym konieczność dokonywania ponownej weryfikacji i analizy podjętych dotychczas decyzji oraz sposobu ich realizacji. Wskazała, że ustalono wówczas etapy realizacji postępowań w celu wydatkowania środków. Minister wyjaśniła, że po otrzymaniu projektu serwerowni (8 listopada 2024 r. – przyp. NIK) i określeniu niezbędnej specyfikacji sprzętu serwerowego, a także dokonaniu rozeznania rynku „ustalono, że wartość zakupu wskazuje na konieczność przeprowadzenia procedury, która uniemożliwi przeprowadzenie postępowania oraz realizację w roku 2024.” Wskazała, że następnie dokonano ponownej analizy, w wyniku której ustalono możliwe do przeprowadzenia postępowanie, dzięki któremu można było zrealizować zakup sprzętu i tym samym zapewnić „(...) zabezpieczenie Ministerstwa w częściowym zakresie pod kątem bezpieczeństwa teleinformatycznego”.

(akta kontroli str. 1128, 1130-1131)

NIK nie kwestionuje podjętych przez Ministra analiz i działań mających na celu m. in. określenie kwot niezbędnych na zakup sprzętu serwerowo-sieciowego jednakże zauważa, że należało wcześniej, tj. już w dniu 15 listopada 2024 r. dokonać blokady środków w kwocie 3 164,2 tys. zł. Należy bowiem wskazać, że treść art. 177 ust. 1 ufp, co prawda nie obliguje dysponenta do blokowania planowanych wydatków budżetowych, jednakże należy mieć na względzie fakt, że blokowanie to służy zapewnieniu racjonalnego wydatkowania środków publicznych. W przypadku podjęcia decyzji o blokowaniu, z powodu niewykorzystania środków, z odpowiednim wyprzedzeniem Minister Finansów mógłby mieć możliwość przeznaczenia ich na inne cele.

Należy również zwrócić uwagę, że zgodnie z pkt 18 załącznika do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁷¹: „Należy zapewnić efektywny system wymiany ważnych informacji z podmiotami zewnętrznymi mającymi wpływ na osiągnięcie celów i realizację zadań”.

2. Niewykorzystane środki w kwocie 786,0 tys. zł⁷² przyznane z rezerwy celowej decyzją MF z dnia 20 września 2024 r.⁷³ z przeznaczeniem na wdrożenie SZBI, nie zostały zablokowane, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne. Realizacja tej inwestycji była związana z wyżej opisanym zadaniem dotyczącym zakupu sprzętu serwerowo-sieciowego, które nie zostało w przeważającej części zrealizowane do końca 2024 r. Tymczasem, 11 grudnia 2024 r. Minister Przemysłu wydała decyzję o zablokowaniu niewykorzystanych środków w kwocie 3 164,2 tys. zł⁷⁴, które były przeznaczone na zakup sprzętu serwerowo-sieciowego i również były przyznane ww. decyzją MF z dnia 20 września 2024 r. Z uwagi na powiązanie obu zadań, rezygnacja z realizacji w 2024 r. zakupu części sprzętu i w konsekwencji dokonanie blokady na kwotę 3 164,2 tys. zł, powinna również spowodować wydanie decyzji

⁷¹ Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84.

⁷² Przyznane w § 4000 w kwocie: 786,0 tys. zł.

⁷³ Decyzją MF z dnia 20 września 2024 r. nr MF/FG4.4143.3.117.2024.MF.2910.

⁷⁴ Przyznane w § 6060 w kwocie: 3 979,2 tys. zł.

o blokadzie środków w kwocie 786,0 tys. zł, przeznaczonych na wdrożenie SZBI.

(akta kontroli str. 400-403, 937, 1110-1112)

Minister Przemysłu wyjaśniła, że treść art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych nie obliguje dysponenta do blokowania wydatków, a także nie wyznacza określonego terminu do podjęcia takich działań. Ponadto Minister wskazała, że „*Realizacja pierwotnie planowanego zakupu sprzętu z rezerwy – 3 164 200,00 zł (tj. niewykorzystane środki, które zostały objęte blokadą z dnia 11 grudnia 2024 r. – przyp. NIK) jest powiązana z kolejnym etapem zakupu, który stanowiła kwota 786 000,00 zł, na którą składały się m.in. prace związane z wdrożeniem SZBI (...)*”.

(akta kontroli str. 1128, 1130-1131)

Zdaniem NIK, powyższe wyjaśnienia nie uzasadniają braku podjęcia decyzji o blokowaniu planowanych wydatków w kwocie 786,0 tys. zł, gdyż jak już wskazano wyżej, blokowanie wydatków służy zapewnieniu racjonalnego wydatkowania środków publicznych.

Należy jednocześnie zauważyć, że Minister już od 15 listopada 2024 r. dysponował informacją o braku możliwości wydatkowania ww. środków w 2024 r.

3. W badanej próbie pięciu umów na zakup usług doradczych i eksperckich stwierdzono, że w trzech przypadkach⁷⁵ brak było postanowień dotyczących kar umownych, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 724-726, 728, 735-738, 754-757, 826-829)

Dyrektor Generalna w zakresie braku zawarcia postanowień dotyczących kar umownych wyjaśniła, że w MP uznano, iż odpowiedzialność na zasadach ogólnych zawartych w Kodeksie cywilnym w pełni zabezpiecza interes Skarbu Państwa. Dodała również, że w przypadku umów zawartych dotyczących analiz prawnych należyte wykonania umowy zabezpieczała również odpowiedzialność zawodowa wynikająca z ustawy o radcach prawnych, a także obowiązkowe ubezpieczenie OC.

(akta kontroli str. Wyjaśnienia 698-699, 702, 704)

Zdaniem NIK, niezależnie od odpowiedzialności zagwarantowanej w przepisach Kodeksu cywilnego, a także w ustawie o radcach prawnych, należało w ww. umowach precyzyjnie wskazać sposób zabezpieczenia interesu Skarbu Państwa w przypadku niewłaściwej realizacji zadania, poprzez określenie zasad i okoliczności, w których można było zastosować kary umowne. Takie zapisy ułatwiłyby jednostce kontrolowanej dochodzenie potencjalnych należności, wprost wynikających z określonej kary umownej (nie byłoby potrzeby udowadniania wysokości poniesionej szkody w związku z zawartą umową). NIK wskazuje jednocześnie na pkt 1 Wprowadzenia do Rekomendacji Prokuraturii Generalnej RP z września 2023 r.⁷⁶, w którym

⁷⁵ W umowach nr: 15/MP z dnia 14 maja na kwotę 71,4 tys. zł, 51/MP/2024 z dnia 14 sierpnia 2024 r. na kwotę 1,2 tys. zł oraz 71/MP/2024 z dnia 9 września 2024 r. na kwotę 1,2 tys. zł.

⁷⁶ Tj. Rekomendacje w zakresie formułowania postanowień umów dotyczących kar umownych opublikowane na stronie internetowej Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej <https://www.gov.pl/web/prokuratoria/wazne-rekomendacje-prokuraturii-generalnej-kompleksowe-wskazowki-dot-zastrzegania-kar-umownych>.

stwierdzono, że kary umowne to narzędzie służące do zabezpieczenia prawidłowego wykonania zobowiązania i związanych z tym interesów wierzyciela.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, wydatki budżetu państwa w części 48 – Gospodarka złożami kopalin, które wyniosły łącznie 2 392 161,2 tys. zł, zostały wykonane w granicach kwot określonych w planie finansowym. W 2024 r. z tytułu dotacji poniesiono wydatki w kwocie 2 345 959,7 tys. zł, które przeznaczono m. in. na dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych oraz finalizowanie zadań wykonywanych w trakcie i po zakończeniu likwidacji poszczególnych zakładów górniczych. W pięciu na sześć badanych przypadków przyznania dotacji, rozliczenia roczne zostały zatwierdzone w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp. natomiast w jednym przypadku na dzień zakończenia kontroli NIK trwał proces jego weryfikacji, z uwagi na skomplikowany proces rozliczenia dotacji w zakresie prawno-ekonomicznym oraz prowadzenie kontroli rozliczenia dotacji u beneficjenta. W wyniku poniesionych wydatków zakupiono m. in. sprzęt i wyposażenie: serwerowo-sieciowe na kwotę 805,0 tys. zł, informatyczne na kwotę 182,8 tys. zł oraz urządzenia biurowe na kwotę 69,4 tys. zł.

Plan wydatków został zwiększony środkami z rezerw celowych na kwotę 23 710,1 tys. zł i rezerwy ogólnej na kwotę 659,5 tys. zł. Badania próby rezerw wykazało, że wykorzystano je zgodnie z przeznaczeniem, a w jednym przypadku niewykorzystana kwota w wysokości 786,0 tys. zł nie została zablokowana, pomimo wystąpienia do tego przesłanek. Na podstawie analizy próby czterech blokad na łączną kwotę 8 585,2 tys. zł stwierdzono, że w trzech przypadkach podjęcie decyzji nastąpiło niezwłocznie po powzięciu przez dysponenta części informacji o zaistnieniu przesłanek określonych w art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 ufp. Natomiast w jednym przypadku decyzja o blokowaniu planowanych wydatków (3 164,2 tys. zł) została wydana przez Ministra ze zwłoką.

Wydatki poniesione w 2024 r. na wynagrodzenia w kwocie 13 778,4 tys. zł, stanowiły 86,8% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach (15 877,2 tys. zł).

Badanie próby 68,6% wydatków pozapłacowych, tj. wydatków bieżących i majątkowych wykazało, że nie występowały wydatki niecelowe i niegospodarne. Ponadto stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ufp oraz z zachowaniem wewnętrznych procedur i wymogów Pzp.

Analiza trzech wybranych zamówień publicznych dotyczących dostawy i montażu mebli biurowych, a także dostawy sprzętu komputerowego oraz dostawy dwóch systemów klimatyzacji wykazała, że ich wykonanie oraz wysokość wynagrodzenia zapłaconego wykonawcom były zgodne z postanowieniami zawartych umów, a poniesione wydatki celowe i gospodarne.

Na koniec 2024 r. zobowiązania wyniosły 1 466,3 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. zwiększyły się o 1 157,8 tys. zł (tj. o 375,3%). Nie stwierdzono zobowiązań wymagalnych oraz odsetek od nieterminowych płatności zobowiązań.

W pięciu badanych umowach na zakup usług doradczych i eksperckich poniesione wydatki służyły realizacji zadań wykonywanych przez Ministerstwo, a ich koszt był rzetelnie skalkulowany i został ujęty w planie finansowym. Wystąpiły jednakże trzy przypadki niezawarcia w umowach postanowień

określających sposób zabezpieczenia w przypadku niewłaściwej realizacji zadania przez ich wykonawców, co NIK ocenił jako działanie nierzetelne.

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały wpływu na realizację planu finansowego w części 48 – Gospodarka złożami kopalin.

3.Sprawozdawczość.

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań budżetowych za 2024 r. przez dysponenta części 48 – Gospodarka złożami kopalin:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

Kontrolą poprawności sporządzania objęto również sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2024 r., tj. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania ww. sprawozdań. Zostały one sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Przeprowadzona w trakcie niniejszej kontroli analiza sprawozdań budżetowych (rocznych oraz za lipiec i listopad 2024 r.) wykazała, że były one przekazywane terminowo oraz do wszystkich właściwych odbiorców⁷⁷.

(akta kontroli str. 18, 19, 37-47, 427-492, 1479-1663)

Minister zrealizował obowiązki sprawozdawcze oraz zapewnił prowadzenie ewidencji księgowej z uwzględnieniem wprowadzonych w trakcie roku zmian związanych z przeniesieniem dochodów i wydatków z innych części, tj. z dniem 1 lipca 2024 r. z części 47 – Energia oraz z dniem 1 listopada 2024 r. z części 34 – Rozwój regionalny. Sporządzone przez Ministra sprawozdania roczne za 2024 r. zawierały pełne dane w zakresie dochodów i wydatków zrealizowanych w części 48 – Gospodarka złożami kopalin od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r., w tym również dane za styczeń i luty 2024 r., kiedy to obsługę Ministra Przemysłu w zakresie realizacji zadań finansowych zapewniało MAP.

(akta kontroli str. 2048-2050)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Zostały one terminowo przekazane do właściwych adresatów, a dane w nich wykazane były zgodne z prowadzoną ewidencją księgową.

OBSZAR

⁷⁷ Zgodnie z treścią rozporządzeń Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 454), z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1731).

V. Wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o wzmocnienie/usprawnienie mechanizmów kontroli zarządczej w celu zapewnienia: blokowania planowanych wydatków oraz ujmowania w umowach stosownych postanowień o zabezpieczeniu przed skutkami niewłaściwej realizacji zadań przez ich wykonawców, tj. zawierania w umowach zapisów o stosowaniu kar umownych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w formie dokumentu elektronicznego.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁷⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania wniosku Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 17 kwietnia 2025 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Michał Jędrzejczyk
/podpisano elektronicznie/

⁷⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.